

3

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ**О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ НА РАДУ**

Проглашавам Закон о заштити на раду, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Петнаестој сједници, одржаној 9. октобра 2007. године - а Вијеће народа 22. октобра 2007. године потврдило да усвојеним Законом о заштити на раду није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1282/07
28. децембра 2007. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др **Рајко Кузмановић**, с.р.

ЗАКОН**О ЗАШТИТИ НА РАДУ****I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Члан 1.**

(1) Овим законом уређују се заштита и здравље на раду као дјелатност од општег интереса, утврђују носиоци спровођења и унапређивања безбједности и здравља на раду, њихова права, обавезе и одговорности, превентивне мјере, као и друга питања која се односе на безбједност и здравље на раду.

(2) Заштита и здравље на раду, у смислу овог закона, обухватају скуп организираних мјера и активности усмјерених ка стварању услова који обезбјеђују:

а) безбједност на раду,

б) спречавање и отклањање опасности и штетности које могу проузроковати повреде на раду, професионална и друга обољења и општења здравља радника на раду,

в) заштиту здравља и радне способности радника.

(3) Посебна заштита прописује се ради очувања не-сметаног психофизичког развоја малолетних радника, заштите жена од ризика који би могли угрозити остваривање материнства, заштите инвалида и професионално обољелих лица од даљег општења здравља и умањења њихове радне способности, те ради очувања радне способности старијих радника у границама примјереним њиховој животној доби.

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају сљедеће значење:

а) **представник радника** је лице изабрано да представља раднике у области заштите и здравља на раду код послодавца,

б) **заштита и здравље на раду** је обезбјеђивање услова на раду којим се у највећој могућој мјери смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и који стварају претпоставку за пуно физичко, психичко и социјално благостање радника,

в) **превентивне мјере** су све мјере које се предузимају или чије се предузимање планира на свим нивоима рада код послодавца ради спречавања повређивања или општења здравља радника,

г) **радно мјесто** је мјесто намијењено за обављање послова код послодавца (у објекту или на отвореном, као и на привременом и помичним градилиштима, објектима, уређајима, саобраћајним средствима и сл.) у којем радник борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом послодавца,

д) **радна средина** јесте простор у којем се обавља рад и који укључује радна мјеста, радне услове, радне поступке и односе у процесу рада,

ђ) **средство за рад** су:

1) објекти који се користе као радни и помоћни простори, укључујући и објекте на отвореном простору, са свим припадајућим инсталацијама (инсталације флуида, гријање, електричне инсталације и др.),

2) опрема за рад (машина, уређај, постројење, инсталација, алат и сл.) која се користи у процесу рада,

3) конструкције и објекти за колективну заштиту и здравље на раду (заштита на прелазима, пролазима и прилазима, заклони од топлотних и других зрачења, заштита од удара електричне струје, општа вентилација и климатизација и сл.),

4) помоћне конструкције и објекти, као и конструкција и објекат који се привремено користи за рад и кретање запослених (скела, радна платформа, тунелска подграда, конструкција за спречавање одрона земље при копању дубоких ровова и сл.),

5) друга средства која се користе у процесу рада или су на било који начин повезана са процесом рада,

е) **средство и опрема за личну заштиту на раду** су одјећа, обућа, помоћне направе и уређаји који служе за спречавање повреда на раду, професионалних обољења, болести у вези са радом и других штетних посљедица по здравље запосленог,

ж) **опасне материје** су експлозивне, запаљиве, оксидирајуће, отровне, заразне, корозивне, канцерогене и радиоактивне материје утврђене стандардима и другим прописима, а које се производе, користе или складиште у процесу рада, као и материје чија су својства, када су везане за неке сунстанце, опасна по живот и здравље запослених,

з) **опасност** је околност или стање које може угрозити здравље или изазвати повреду радника,

и) **опасна појава** је догађај којим су угрожени или би могли да буду угрожени живот и здравље радника или постоји опасност од повређивања,

ј) **ризик** је вјероватноћа настанка повреде, обољења или општења здравља радника усљед опасности,

к) **акт о процјени ризика** је акт који садржи опис процеса рада са процјеном ризика од повреда и / или општења здравља на радном мјесту у радној средини и мјере за отклањање или смањивање ризика ради побољшања заштите и здравља на раду,

л) **процјена ризика** је систематско евидентирање и процјенивање свих фактора у процесу рада који могу узроковати настанак повреда на раду, обољења или општења здравља и утврђивање могућности, односно начина спречавања, отклањања или смањења ризика,

љ) **радно мјесто** са повећаним ризиком је радно мјесто утврђено актом о процјени ризика на коме, и поред потпуно или дјелимично примјениених мјера у складу са овим законом, постоје околности које могу да угрозе заштиту и здравље запосленог,

м) **радник за заштиту и здравље на раду** је лице које обавља послове заштите и здравља на раду, има положен стручни испит о практичној оспособљености и које послодавац писаним актом одреди за обављање тих послова,

н) **овлашћена организација** за обављање послова прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду, испитивања услова радне средине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме, електро и громобранских инсталација и освјетљености је правно лице којем је министар надлежан за рад издао лиценцу, у складу са овим законом,

њ) **служба медицине рада** је служба организована према прописима о здравственој заштити, којој послодавац повјери обављање послова заштите здравља запослених,

о) **стручни налаз** је извјештај о извршеном прегледу средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду и испитивању услова радне средине са закључком да ли су примјењене или нису примјењене прописане мјере за заштиту и здравље на раду,

п) **одговорно лице** за обављање прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду и испитивања услова радне средине, као и за потписивање стручних налаза је лице са лиценцом за вршење тих послова (у даљем тексту: одговорно лице),

р) **лиценца** је овлашћење које министар рада и борачко-инвалидске заштите (у даљем тексту: министар) даје правном или физичком лицу за обављање одређених послова у области заштите и здравља на раду, у складу са овим законом.

Члан 3.

(1) Заштиту и здравље на раду обезбјеђује и спроводи свако правно и физичко лице које запошљава једног или више радника, укључујући и јавне службе (у даљем тексту: послодавац), државни и други органи ако законом није другачије одређено.

(2) Одредбе овог закона односе се и на лица која обављају дјелатност личним радом и на лица која се на други начин радно ангажују.

(3) Права, обавезе и одговорности у вези са заштитом и здрављем на раду уређују се на директан и индиректан начин и прописима радног законодавства, пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и здравствене заштите, техничким и другим прописима којим се штите заштита и здравље лица на раду и других лица, те колективним уговорима.

(4) Запослено лице (у даљем тексту: радник/ца) остварује заштиту и здравље на раду у складу са овим законом, прописима донесеним на основу закона, општим актом и колективним уговором.

(5) Забрањена је дискриминација радника у остваривању заштите и здравља на раду по свим основима утврђеним у Закону о раду.

Члан 4.

(1) Право на заштиту и здравље на раду, у смислу овог закона, имају:

а) лица која су у радном односу код послодавца, укључујући и јавне службе,

б) лица која су на стручном оспособљавању код послодавца без заснивања радног односа (волонтери),

в) ученици и студенти који су код послодавца на практичној обуци,

г) лица која за вријеме издржавања казне, васпитне мјере или мјере безбједности обављају наређене послове,

д) лица на професионалној рехабилитацији,

ђ) учесници добровољних и јавних радова,

е) лица која обављају дјелатност личним радом и

ж) друга лица која се по било ком основу рада налазе у просторијама и просторима послодавца (нпр. пословни сарадници, радници органа државне управе, корисници услуга, лица на организованој рекреацији и друга лица).

(2) Заштиту и здравље на раду из става 1. т. а), б), в), д) и ж) обезбјеђује послодавац; из тачке г) - установа за извршење санкција; из тачке ђ) - организатор радова, а из тачке е) - лица која обављају дјелатност личним радом.

Члан 5.

(1) Економско-социјални савјет оснива Одбор за заштиту и здравље на раду Републике Српске, од представника социјалних партнера који броји три члана.

(2) Одбор за заштиту и здравље на раду (у даљем тексту: Одбор) системски прати стање заштите и здравља на

раду, утврђује, предлаже, води и повремено преиспитује политику заштите и здравља на раду и подстиче рад на усклађивању законодавства, у сврху унапређивања мјера заштите и здравља на раду.

(3) Извјештај о стању заштите и здравља на раду Одбор периодично доставља Економско-социјалном савјету и другим надлежним органима.

Члан 6.

(1) Послодавац је дужан да у оквиру плана пословања или посебног плана мјера заштите и здравља на раду обезбједи потребна средства за спровођење и унапређивање заштите на раду са роковима за њихову реализацију.

(2) Примјена мјера заштите и здравља на раду, у смислу овог закона, не смије стварати трошкове за раднике.

Члан 7.

Синдикат учествује у уређивању, предузимању и унапређивању заштите и здравља на раду радника у складу са законом, прописима донесеним на основу закона и колективним уговором.

II - ПРЕВЕНТИВНЕ МЈЕРЕ

Члан 8.

(1) Превентивне мјере у остваривању заштите и здравља на раду обезбјеђују се примјеном савремених техничких, ергономских, здравствених, образовних, социјалних, организационих и других мјера и средстава за отклањање ризика од повређивања и оштећења здравља запослених и / или њиховог својења на најмању могућу мјеру ради спречавања несрећа и повреда здравља, а које произилазе, повезане су или се дешавају током рада, смањивањем потенцијалних узрока ризика у радној средини, у поступку:

а) пројектовања, изградње, коришћења и одржавања објеката намијењених за радне и помоћне просторије, као и објеката намијењених за рад на отвореном простору ради безбједног одвијања процеса рада,

б) пројектовања, изградње, коришћења и одржавања технолошких процеса рада са свом припадајућом опремом за рад, ради безбједног рада запослених и усклађивања хемијских, физичких и биолошких штетности и микроклиме на радним мјестима и у радним и помоћним просторијама са прописаним мјерама и нормативима за дјелатност која се обавља на тим радним мјестима и у тим радним просторијама,

в) пројектовања, израде, коришћења и одржавања опреме за рад, конструкција и објеката за колективну заштиту и здравље на раду, помоћних конструкција и објеката и других средстава која се користе у процесу рада или која су на било који начин повезана са процесом рада, тако да се у току њихове употребе спречава повређивање или оштећење здравља запослених,

г) производње, паковања, превоза, складиштења, употребе и уништавања опасних материја на начин и по прописима и правилима којим се отклањају могућности повређивања или оштећења здравља запослених,

д) пројектовања, производње и коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду, чијом се употребом отклањају ризици или опасности који нису могли да буду отклоњени примјеном одговарајућих превентивних мјера,

ђ) образовања, васпитања и оспособљавања у области заштите и здравља на раду.

(2) Превентивне мјере у поступцима из става 1. овог члана прописује министар.

III - ДУЖНОСТИ И ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА

Члан 9.

Дужности послодавца у смислу овог закона су опште и посебне, као и обавеза оспособљавања радника.

1. Опште дужности**Члан 10.**

(1) Послодавац је дужан да обезбиједи раднику рад на радном мјесту и у радној средини у којима су спроведене мјере заштите и здравља на раду и одговоран је за непримјењивање тих мјера.

(2) Послодавац је дужан да обезбиједи да радни процес буде прилагођен тјелесним и психичким могућностима радника, а радна средина, средства за рад и средства и опрема за личну заштиту на раду буду уређени, односно произведени и обезбијеђени да не угрожавају заштиту и здравље радника и других лица.

(3) Изузетно од става 1. овог члана послодавац није одговоран због непримјењивања мјера заштите на раду ако је до повреде на раду радника дошло због немарног или крајње непажљивог поступања радника средствима заштите на раду и усљед околности изазваних вишом силом, чије се посљедице упркос свим предузетим мјерама заштите и здравља нису могле избјећи.

Члан 11.

(1) Послодавац је дужан да приликом организовања рада и радног процеса обезбиједи превентивне мјере ради заштите живота и здравља радника, као и да за њихову примјену обезбиједи потребна финансијска средства.

(2) Превентивне мјере из става 1. овог члана послодавац је дужан да обезбиједи прије почетка рада радника, у току рада, као и код сваке измјене технолошког поступка, избором радних и производних метода којим се обезбјеђује највећа могућа заштита и заштита здравља на раду, заснована на примјени прописа у области заштите на раду, радног права, техничких прописа и стандарда, прописа у области здравствене заштите, хигијене рада, здравственог и пензијског и инвалидског осигурања.

Члан 12.

Превентивне мјере обезбјеђује послодавац полазећи од следећих начела:

- а) избјегавања ризика,
- б) процјене ризика који се не могу избјећи на радном мјесту,
- в) отклањања ризика на њиховом извору примјеном савремених техничких рјешења,
- г) прилагођавања рада и радног мјеста радника, нарочито у погледу избора опреме за рад и метода рада, као и избора технолошког поступка да би се избјегла монотонија у раду, ради смањења њиховог утицаја на здравље радника,
- д) замјене опасних технолошких процеса или метода рада безопасним или мање опасним,
- ђ) давања предности колективним над појединачним мјерама заштите и здравља на раду,
- е) одговарајућег оспособљавања радника за безбједан и здрав рад и издавање упутстава за рад на сигуран начин.

Члан 13.

(1) Послодавац је дужан да донесе акт о процјени ризика за сва радна мјеста у радној средини и да утврди начин и мјере за његово отклањање.

(2) Послодавац је дужан да измијени акт о процјени ризика у случају појаве нове опасности и промјене нивоа ризика у процесу рада.

(3) Акт о процјени ризика заснива се на утврђивању могућих врста опасности и штетности на радном мјесту у радној средини, на основу којих се врши процјена ризика од настанка повреда и оштећења здравља радника.

(4) Министар доноси акт којим прописује начин и поступак процјене ризика на радном мјесту и у радној средини.

Члан 14.

(1) Колективним уговором, односно општим актом послодавца утврдиће се права, обавезе и одговорности у области заштите и здравља на раду.

(2) Послодавац који има до десет запослених радника права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана може утврдити уговором о раду.

Члан 15.

(1) Послодавац је дужан да:

- а) писаним актом одреди радника за обављање послова за заштиту и здравље на раду,
- б) раднику одреди обављање послова на којима су спроведене мјере заштите и здравља на раду,
- в) обавјештава раднике и њиховог представника о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за безбједан рад,
- г) оспособљава радника за безбједан и здрав рад,
- д) обезбиједи раднику коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- ђ) обезбиједи одржавање средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду у исправном стању,
- е) ангажује овлашћену организацију са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине,
- ж) обезбиједи на основу акта о процјени ризика и оцјене службе медицине рада прописане лекарске прегледе запослених у складу са овим законом,
- з) обезбиједи пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број радника за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности,

и) заустави сваку врсту рада која представља непосредну опасност за живот или здравље радника.

(2) Министар доноси акт којим прописује поступак и рокове превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, односно хемијских, биолошких, физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и електро и громобранских инсталација.

(3) Овлашћена организације из става 1. тачка е) овог члана дужна је да изда стручни налаз након извршеног прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду и испитивања радне средине.

Члан 16.

(1) Актом о процјени ризика, на основу оцјене службе медицине рада, послодавац ће одредити посебне здравствене услове које морају да испуњавају запослени за обављање одређених послова на радном мјесту у радној средини или за употребу поједине опреме за личну заштиту на раду.

(2) Послодавац је дужан да служби медицине рада коју ангажује обезбиједи услове за самостално обављање послова заштите здравља запослених.

Члан 17.

У складу са актом о процјени ризика послодавац ће дати запосленом на употребу средство и / или опрему за личну заштиту на раду.

2. Посебне дужности**Члан 18.**

(1) Послодавац је дужан да најмање осам дана прије почетка рада надлежну инспекцију рада обавијести о:

- а) почетку свог рада,

б) раду одвојене јединице,

в) свакој промјени технолошког поступка, уколико се тим промјенама мијењају услови рада.

(2) Послодавац који изводи радове на изградњи или реконструкцији грађевинског објекта или врши промјену технолошког процеса дуже од седам дана дужан је да изради прописан елаборат о уређењу градилишта, који уз извјештај о почетку рада доставља надлежној инспекцији рада.

(3) Послодавац ће на градилишту обезбиједити одржавање и спровођење мјере за заштиту и здравље на раду у складу са елаборатом о уређењу градилишта.

(4) Садржај елабората о уређењу градилишта прописује Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију.

(5) Испуњеност прописаних услова у области заштите и здравља на раду, прије почетка обављања дјелатности послодавца, у складу са законом, утврђује Министарство рада и борачко-инвалидске заштите (у даљем тексту: Министарство), на захтјев послодавца. За дјелатности трговине, угоститељства и туризма, занатских и личних услуга, финансијско-техничких и пословних услуга, образовања, науке и информација, здравствене и социјалне заштите и у стамбено-комуналним дјелатностима, ако има до десет запослених радника, испуњеност прописаних услова у области заштите и здравља на раду утврђује се на основу овјерене изјаве послодавца.

(6) Министар ће посебним актом прописати поступак утврђивања испуњености прописаних услова из става 5. овог члана.

(7) Висину трошкова поступка утврђивања испуњености прописаних услова из става 5. овог члана споразумно прописују министар и министар финансија.

(8) Средства остварена од наплаћених трошкова за утврђивање испуњености прописаних услова из става 5. овог члана приход су буџета Републике Српске.

Члан 19.

(1) Када два или више послодавца у обављању послова дијеле радни простор, дужни су да сарађују у примјени прописаних мјера за заштиту и здравље радника.

(2) Послодавци из става 1. овог члана дужни су да, узимајући у обзир природу послова које обављају, координирају активности у вези са примјеном мјера за отклањање ризика од повређивања, односно оштећења здравља радника, као и да обавјештавају један другог и своје раднике и / или представнике радника о тим ризицима и мјерама за њихово отклањање.

(3) Начин остваривања сарадње из ст. 1. и 2. овог члана послодавци утврђују писаним споразумом.

(4) Споразумом из става 3. овог члана одређује се лице за координацију спровођења заједничких мјера којима се обезбјеђује заштита и здравље свих радника.

Члан 20.

Послодавац ће предузети мјере за спречавање приступа у круг објекта или на подручје градилишта лицима и средствима саобраћаја која немају основ да се налазе у њима.

Члан 21.

Послодавац који за обављање својих послова ангажује раднике код другог послодавца дужан је да за те раднике обезбиједи прописане мјере за заштиту и здравље на раду у складу са овим законом.

Члан 22.

При свакој промјени технолошког процеса послодавац ће средства за рад прилагодити том технолошком процесу прије почетка рада.

Члан 23.

Дужност послодавца је да да раднику на употребу средства за рад, односно средства и опрему за личну заштиту на раду на којима су примјенљене прописане мјере за заштиту и здравље на раду и да обезбиједи контролу њихове употребе у складу са намјеном.

Члан 24.

(1) Послодавац може раднику дати на употребу опрему за рад, средство и опрему за личну заштиту на раду или опасне материје, само ако:

а) располаже прописаном документацијом на једном од језика конститутивних народа у Републици, за њихову употребу и одржавање, односно паковање, транспорт, коришћење и складиштење, у којој је произвођач, односно испоручилац навео све безбједносно-техничке податке важне за оцјењивање и отклањање ризика на раду,

б) је обезбиједио све мјере за заштиту и здравље које су одређене том документацијом, у складу са прописима о безбједности и здрављу на раду, техничким прописима и стандардима.

(2) Изузетно, када послодавац није у могућности да обезбиједи документацију из става 1. тачка а) овог члана, дужан је да ту документацију прибави од правног лица регистрованога за послове контроле квалитета производа.

(3) Послодавац је дужан, када је то потребно, да обезбиједи превод документације из ст. 1. и 2. овог члана на језик који радник разумије.

Члан 25.

(1) Када због увођења нове технологије нису прописане мјере заштите и здравља на раду, послодавац, до доношења одговарајућих прописа, примјењује општепризнате мјере којима се осигурава заштита и здравље запослених.

(2) Општепризнатом мјером, у смислу става 1. овог члана, сматра се мјера којом се може отклонити опасност при раду или смањити штетност по здравље радника, у мјери у којој је то изводљиво.

Члан 26.

Ако актом о процјени ризика утврди недостатке у области заштите и здравља на раду за чије су отклањање потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље радника нису теже угрожени, послодавац ће сачинити посебан програм о поступном отклањању недостатака и утврдити рокове за реализацију програма.

3. Оспособљавање радника

Члан 27.

(1) Послодавац је дужан да изврши оспособљавање радника за безбједан и здрав рад приликом заснивања радног односа, односно премјештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад, као и приликом промјене процеса рада који може проузроковати промјену мјера за безбједан и здрав рад.

(2) Послодавац ће радника у току оспособљавања за безбједан и здрав рад упознати са свим врстама ризика на пословима на које га одређује и о конкретним мјерама за заштиту и здравље на раду у складу са актом о процјени ризика.

(3) Оспособљавање из става 1. овог члана послодавац обезбјеђује у току радног времена, а трошкови оспособљавања не могу бити на терет радника.

(4) Оспособљавање за безбједан и здрав рад запосленог мора да буде прилагођено специфичностима његовог радног мјеста.

(5) Ако послодавац одреди раднику да истовремено обавља послове на два или више радних мјеста, дужан је да радника оспособи за безбједан и здрав рад на сваком од радних мјеста.

Члан 28.

(1) Оспособљавање радника за безбједан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично.

(2) Провјера теоријске и практичне оспособљености запосленог за безбједан и здрав рад обавља се на радном мјесту.

(3) Периодичне провјере оспособљености за безбједан и здрав рад радника који ради на радном мјесту са повећаним ризиком врше се на начин и по поступку утврђеном актом о процјени ризика.

Члан 29.

Послодавац код кога, на основу уговора, споразума или по било ком другом основу, обављају рад радници другог послодавца дужан је да те раднике оспособи за безбједан и здрав рад, у складу са овим законом.

Члан 30.

(1) Када технолошки процес рада захтијева додатно оспособљавање радника за безбједан и здрав рад, послодавац ће упознати радника са обављањем процеса рада на безбједан начин путем обавјештавања, упутстава или инструкција у писаној форми.

(2) У изузетним случајевима, када раднику пријети непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавјештења, упутства или инструкције могу се дати усмено.

(3) Послодавац је дужан да обезбиједи да запослена жена за вријеме трудноће, радник млађи од 18 година и радник са смањеном радном способношћу, и поред оспособљавања за безбједан и здрав рад, буду у писаној форми обавијештени о резултатима процјене ризика на радном мјесту и о мјерама којима се ризици отклањају ради повећања заштите и здравља на раду.

Члан 31.

(1) Свако лице које се по било ком основу налази у радној средини послодавац ће упозорити на опасна мјеста или на штетности по здравље које се јављају у технолошком процесу, односно на мјере заштите које мора да примијени и да га усмјери на безбједне зоне за кретање.

(2) Послодавац мора видно да обилежи и истакне ознаке за заштиту и / или здравље ради обавјештавања и информисања радника о ризицима у технолошком процесу, правцима кретања и дозвољеним мјестима задржавања, као и о мјерама за спречавање или отклањање ризика.

(3) Дужност послодавца је да обезбиједи да приступ радном мјесту у радној средини, на коме пријети непосредна опасност од повређивања или здравствених оштећења (тровања, гушења и сл.), имају само лица која су оспособљена за безбједан и здрав рад, која су добила посебна упутства за рад на таквом мјесту и која су снабђевена одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту на раду.

IV - ПРАВА И ДУЖНОСТИ РАДНИКА

Члан 32.

(1) Право и дужност радника је да се прије почетка рада упозна са мјерама заштите и здравља на раду на пословима или на радном мјесту на које је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење.

(2) Радник има право:

а) да послодавцу даје приједлоге, примједбе и обавјештења о питањима заштите и здравља на раду,

б) да контролише своје здравље према ризицима радног мјеста, у складу са прописима о здравственој заштити.

(3) Право и дужност радника који ради на радном мјесту са повећаним ризиком је да обави љекарски преглед на који га упућује послодавац.

(4) Радник је дужан да ради на радном мјесту са повећаним ризиком, на основу извјештаја службе медицине рада, којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном мјесту.

Члан 33.

(1) Радник има право да одбије да ради:

а) ако му пријети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мјере за заштиту и здравље на радном мјесту на које је одређен, све док се те мјере не обезбиједи,

б) ако му послодавац није обезбиједио прописани љекарски преглед или ако се на љекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, у смислу члана 43. овог закона, за рад на радном мјесту са повећаним ризиком,

в) ако у току оспособљавања за безбједан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мјерама за њихово отклањање, у смислу члана 27. став 2. овог закона, на пословима или на радном мјесту на које га је послодавац одредио,

г) дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцјени службе медицине рада, такав рад могао да погорша његово здравствено стање,

д) на средству за рад на којем нису примијењене прописане мјере за заштиту и здравље на раду.

(2) У случајевима из става 1. овог члана радник може да се писано обрати захтјевом послодавцу за предузимања мјера које, по мишљењу запосленог, нису спроведене.

(3) Ако послодавац не поступи по захтјеву из става 2. овог члана у року од осам дана од пријема захтјева, радник има право да поднесе захтјев за заштиту права инспекцији рада.

(4) Када радник одбије да ради у случајевима из става 1. овог члана, а послодавац сматра да захтјев запосленог није оправдан, послодавац је дужан да одмах обавијести инспекцију рада.

Члан 34.

(1) Када му пријети непосредна опасност по живот или здравље, радник је дужан да предузме одговарајуће мјере, у складу са својим знањем и техничким средствима која су му на располагању. Уколико није у стању да отклони непосредну опасност, радник има право да напусти радно мјесто, радни процес, односно радну средину.

(2) У случају из става 1. овог члана, запослени није одговоран за штету коју проузрокује послодавцу.

Члан 35.

(1) Радник је дужан да примјењује прописане мјере за безбједан и здрав рад, да намјенски користи средства за рад и опасне материје, да користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју заштиту и здравље, као и заштиту и здравље других лица.

(2) Прије почетка рада, радник је дужан да прегледа своје радно мјесто, укључујући и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду и да у случају уочених недостатака одмах обавијести послодавца или друго овлашћено лице.

(3) О неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном мјесту могла да угрози његову заштиту и здравље или заштиту и здравље других радника, радник ће одмах обавијестити послодавца.

Члан 36.

(1) Ако послодавац послје добијеног обавјештења из члана 35. ст. 2. и 3. овог члана не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам

дана или ако радник сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуће мјере за заштиту и здравље, радник се може обратити надлежној инспекцији рада, о чему обавјештава радника за заштиту и здравље на раду.

(2) Прије напуштања радног мјеста радник је дужан да радно мјесто и средства за рад остави у стању које не угрожава друге раднике.

(3) Радник је дужан да сарађује са послодавцем и радником за заштиту и здравље на раду да би се спровеле прописане мјере за заштиту и здравље на пословима на којима ради.

V - ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА ЗАШТИТЕ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 37.

(1) Послодавац је дужан да организује послове за заштиту и здравље на раду.

(2) За обављање послова заштите и здравља на раду послодавац може да одреди једног или више од својих радника (у даљем тексту: радник за заштиту и здравље на раду) или да ангажује овлашћене организације које имају лиценцу.

(3) Послове заштите и здравља на раду може да обавља радник који има одговарајућу стручну спрему и положен стручни испит у складу са овим законом.

(4) Послодавац одлучује о начину организовања послова за заштиту и здравље на раду у зависности од:

- а) технолошког процеса,
- б) организације, природе и обима процеса рада,
- в) броја радника који учествују у процесу рада,
- г) броја радних смјена,
- д) процијењених ризика,
- ђ) броја локацијски одвојених јединица,
- е) врсте дјелатности.

(5) Послодавац ће изузетно да обавља послове заштите и здравља на раду сам у дјелатностима трговине, угоститељства и туризма, занатских и личних услуга, финансијско-техничких и пословних услуга, образовања, науке и информација, здравствене и социјалне заштите и у глумачко-комуналним дјелатностима, ако има до десет запослених радника и ако је сам обучен за обављање послова заштите на раду.

(6) Послодавац који ангажује овлашћену организацију из става 2. овог члана солидарно одговора за извршавање послова заштите и здравља на раду које је уговором повјерио тој организацији.

Члан 38.

(1) Послодавац је дужан да омогући раднику за заштиту и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са овим законом и приступ свим потребним подацима у области заштите и здравља на раду.

(2) Радник за заштиту и здравље на раду непосредно је одговоран послодавцу код кога обавља те послове и не може да трпи штетне посљедице ако свој посао обавља у складу са овим законом.

(3) Послодавац је дужан да обезбиједи усавршавање знања у области заштите и здравља на раду раднику кога одреди за обављање тих послова.

Члан 39.

Послодавац који за обављање послова заштите и здравља на раду ангажује овлашћену организацију дужан је да ту организацију претходно упозна са технолошким процесом, ризицима у процесу рада и мјерама за отклањање ризика.

Члан 40.

(1) Радник за заштиту и здравље на раду или овлашћена организација која има лиценцу обављају послове у складу са овим законом, а нарочито:

- а) учествују у припреми акта о процјени ризика,
- б) врши контролу и даје савјете послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- в) учествује у опремању и уређивању радног мјеста ради остваривања безбједних и здравих услова рада,
- г) организује превентивна и периодична испитивања услова радне средине,
- д) организује превентивне и периодичне прегледе и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- ђ) предлаже мјере за побољшање услова рада, нарочито на радном мјесту са повећаним ризиком,
- е) свакодневно прати и контролише примјену мјера за заштиту и здравље запослених на раду,
- ж) прати стање у вези са повредама на раду и професионалним обољењима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извјештаје са приједлозима мјера за њихово отклањање,
- з) припрема и спроводи оспособљавање радника за безбједан и здрав рад,
- и) припрема упутства за безбједан рад и контролише њихову примјену,
- ј) забрањује рад на радном мјесту или употребу средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље радника,

к) сарађује и координира рад са службом медицине рада о свим питањима у области заштите и здравља на раду,

л) води евиденције у области заштите и здравља на раду код послодавца.

(2) Радник за заштиту и здравље на раду или овлашћена организација дужни су да писано обавјесте послодавца и представника радника о забрани рада из става 1. тачка ј) овог члана.

(3) Ако послодавац и поред забране рада у смислу става 1. тачка ј) овог члана, наложи раднику да настави рад, лице за заштиту и здравље на раду или овлашћена организација дужни су да о томе одмах обавјесте надлежну инспекцију рада.

Члан 41.

(1) За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац ангажује службу медицине рада.

(2) Служба медицине рада из става 1. овог члана дужна је да обавља послове у складу са овим законом, а нарочито:

- а) учествује у идентификацији и процјени ризика на радном мјесту и радној средини приликом састављања акта о процјени ризика,
- б) упознаје раднике са ризицима по здравље који су повезани са њиховим радом и обавља послове оспособљавања радника за пружање прве помоћи,
- в) утврђује и испитује узроке настанка професионалних обољења и болести у вези са радом,
- г) оцјењује и утврђује посебне здравствене способности које морају да испуњавају радници за обављање одређених послова на радном мјесту са повећаним ризиком или за употребу, односно руковање одређеном опремом за рад,
- д) врши претходне и периодичне љекарске прегледе радника на радним мјестима са повећаним ризиком и

издаје извјештаје о љекарским прегледима у складу са прописима о заштити и здрављу на раду,

ђ) учествује у организовању прве помоћи, спасавању и евакуацији у случају повређивања радника или хаварија,

е) даје савјете послодавцу при избору другог одговарајућег посла према здравственој способности запосленог,

ж) савјетује послодавца у избору и тестирању нових средстава за рад, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду, из здравственог аспекта,

з) учествује у анализи повреда на раду, професионалних обољења и болести у вези са радом,

и) непосредно сарађује са лицем за заштиту и здравље на раду.

(3) Претходне и периодичне љекарске прегледе радника, у смислу става 2. тачка д) овог члана, може да врши служба медицине рада која има прописану опрему, историје и стручни кадар.

Члан 42.

(1) Лични подаци прикупљени у вези са љекарским прегледима радника повјерљиве су природе и под надзором су службе медицине рада која врши те прегледе.

(2) Подаци о повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом достављају се организацијама здравственог и пензијског и инвалидског осигурања у складу са законом.

(3) Подаци из става 2. овог члана могу се достављати другим лицима само уз писану сагласност радника.

(4) Извјештај о љекарском прегледу радника доставља се послодавцу на начин којим се не нарушава принцип повјерљивости личних података.

(5) Није дозвољено коришћење података прикупљених по основу љекарских прегледа радника у сврху дискриминације радника.

Члан 43.

(1) Послодавац је дужан да раднику на радном мјесту са повећаним ризиком прије почетка рада обезбједи претходни љекарски преглед, као и периодични љекарски преглед у току рада.

(2) Претходни и периодични љекарски прегледи радника на радним мјестима са повећаним ризиком врше се на начин, по поступку и у роковима утврђеним прописима о заштити и здрављу на раду које споразумно прописују министар и министар здравља и социјалне заштите.

(3) Ако се у поступку периодичног љекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном мјесту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премјести на друго радно мјесто које одговара његовим здравственим способностима.

(4) Неиспуњавање посебних здравствених услова за рад на радном мјесту са повећаним ризиком не може бити разлог за отказ уговора о раду.

VI - ПРЕДСТАВНИК РАДНИКА ЗА ЗАШТИТУ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 44.

(1) Код послодавца који запошљава педесет или више радника оснива се Одбор за заштиту и здравље на раду као савјетодавно тијело послодавца.

(2) Послодавац који запошљава више од 250 радника и који има више погона, односно погоне на више мјеста изван сједишта оснива Централни одбор за заштиту и здравље на раду, чији је задатак унапређивање стања заштите и здравља на раду.

(3) Састав и поступак избора чланова и вријеме рада Одбора послодавац утврђује општим актом, а начин рада Одбора утврђује Одбор својим пословником.

(4) Општим актом послодавац ће обезбједити равноправно чланство радницима у Одбору из става 3. овог члана, укључујући и повјереника радника за заштиту и здравље на раду, уколико је изабран.

(5) Послодавац је дужан да размотри приједлоге савјетодавног одбора, а уколико их не прихвати, мора навести разлог неприхватања.

Члан 45.

(1) Код послодавца код којег је организован синдикат послове повјереника радника за заштиту и здравље на раду обавља синдикални одбор код послодавца који запошљава 15 или више радника, а код којег није организован синдикат, радници бирају повјереника радника за заштиту и здравље на раду. Број повјереника радника, избор и њихов мандат утврђују се у складу с одредбама Закона о савјету радника ("Службени гласник Републике Српске", број 26/01), којим су уређена питања избора савјета радника, водећи рачуна о заступљености свих дијелова процеса рада.

(2) Повјереник ће бити изабран или именован, без обзира на број радника, ако то захтијевају услови рада (повећана опасност за безбједност и здравље радника, рад на издвојеним мјестима и сл.).

(3) Синдикат ће под условима из става 1. овог члана именовати повјереника за заштиту и здравље на раду уколико повјереника нису изабрали радници у складу са ставом 1. овог члана.

(4) Именовани синдикални повјереник за заштиту и здравље на раду у правима и обавезама у потпуности се изједначава са изабраним повјереником радника.

Члан 46.

(1) Задатак повјереника је да дјелује у интересу радника на подручју заштите и здравља на раду, те да прати примјену прописа и наређених мјера заштите у радној средини у којој је изабран.

(2) Повјереник има и сљедећа права и дужности:

а) учествује у планирању унапређивања услова рада, прати увођење нове технологије, увођење нових материја у радни и производни процес и подстиче послодавца на спровођење заштите на раду,

б) има право увида и коришћења документације у вези са заштитом и здрављем радника,

в) да буде обавијештен о свим промјенама од утицаја на заштиту и здравље радника,

г) да добија примједбе радника на примјену прописа и спровођење мјера заштите и здравља на раду,

д) да обавјештава радника за заштиту и здравље на раду, послодавца, а по потреби и инспектора, о стању заштите и здравља радника чији је повјереник,

ђ) да присуствује инспекцијским прегледима и активно учествује у утврђивању чињеничног стања,

е) да позове инспектора рада када оцијени да су угрожени живот и здравље радника, а послодавац то пропушта или одбија да учини,

ж) да се образује за обављање свих послова, стално проширује и унапређује знање, прати и прикупља саопштења од значаја за његов рад,

з) да даје приговор на инспекцијски налаз и мишљење, уколико је инспекцијски преглед извршен на његов захтјев,

и) да својим дјеловањем подстиче остале раднике на безбједан рад,

ј) да обавјештава раднике о мјерама које послодавац предузима да им осигура заштиту и здравље на раду.

Члан 47.

(1) Послодавац је дужан да обезбједи повјеренику услове за несметано обављање те дужности, да му да сва потребна саопштења и омогући увид у све прописе и

исправе у вези са заштитом на раду, те да га током обављања дужности не може распоредити на друго радно мјесто или другом послодавцу, отказати му уговор о раду, смањити му плату или га на други начин довести у неповољнији положај, уколико је повјереник поступао у складу са својим овлашћењима.

(2) Услови за несметано обављање дужности повјереника радника за заштиту и здравље на раду обезбјеђују се у складу с одредбама Закона о савјетима радника.

(3) Послодавац, савјет радника или синдикат могу посебним споразумима регулисати и друга специфична питања у вези са бројем повјереника у издвојеним мјестима рада, за заштиту и здравље на раду, плате, примања и остала материјална права, као и изостанак с рада да би се оспособио у вези са заштитом и здрављем на раду на терет послодавца (курсеви, семинари, састанци и сл.).

VII - СТРУЧНИ ИСПИТ И ИЗДАВАЊЕ ЛИЦЕНЦИ

Члан 48.

(1) За обављање послова за заштиту и здравље на раду и послова одговорног лица полаже се стручни испит.

(2) Стручни испит из става 1. овог члана полаже се пред комисијом коју именује министар.

(3) Програм, начин и висину трошкова полагања стручног испита из става 1. овог члана прописује министар.

(4) Висина трошкова полагања стручног испита не може прећи висину износа најниже плате у Републици Српској по кандидату.

(5) Средства остварена од наплаћених трошкова за полагање стручног испита из става 1. овог члана приход су буџета Републике Српске.

Члан 49.

Министар издаје лиценцу:

а) раднику за обављање послова заштите и здравља на раду из члана 40. овог закона,

б) овлашћеној организацији за обављање послова заштите и здравља на раду и овлашћеној организацији за обављање послова прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту и испитивања услова радне средине из члана 40. овог закона.

Члан 50.

(1) Лиценцу за обављање послова заштите и здравља на раду, из члана 40. овог закона може, да добије радник за обављање послова заштите и здравља на раду са најмање вишом стручном спремом заштите на раду или техничке струке, положеним стручним испитом из члана 48. овог закона и најмање три године радног искуства у струци.

(2) Лиценцу за обављање послова у области заштите и здравља на раду, из члана 40. овог закона, може да добије овлашћена организација која има радника са високом школском спремом одговарајуће струке, положеним стручним испитом из члана 48. овог закона и најмање три године радног искуства на тим пословима.

(3) Лиценцу за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне средине може да добије овлашћена организација која испуњава прописане услове у погледу обезбјеђивања одговарајућих стручних кадрова, техничке опреме, методологије вршења одређених прегледа и испитивања.

(4) Услове и висину трошкова за издавање лиценце из ст. 1. до 3. овог члана прописује министар.

(5) Средства остварена од наплаћених трошкова за издавање лиценце из ст. 1. до 3. овог члана приход су буџета Републике Српске.

Члан 51.

Министар може рјешењем одузети лиценцу:

а) лицу за обављање послова заштите и здравља на раду, из члана 49. тачка а) овог закона, ако утврди да послове обавља супротно закону,

б) овлашћеној организацији за обављање послова заштите и здравља на раду, из члана 49. тачка б) овог закона, ако утврди да послове обавља супротно закону,

в) овлашћеној организацији за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне средине, из члана 49. тачка в) овог закона, ако утврди да послове обавља супротно закону.

Члан 52.

Против рјешења из чл. 49. и 51. овог закона није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.

VIII - ЕВИДЕНЦИЈА, САРАДЊА И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 53.

(1) Послодавац је дужан да води и чува евиденције о:

а) радним мјестима са повећаним ризиком,

б) радницима распоређеним на радна мјеста са повећаним ризиком и љекарским прегледима радника распоређених на та радна мјеста,

в) повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом,

г) радницима оспособљеним за безбједан и здрав рад,

д) опасним материјама које користи у току рада,

ђ) извршеним испитивањима радне средине,

е) извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду,

ж) пријавама из члана 54. овог закона.

(2) Начин вођења евиденција из става 1. овог члана прописује министар.

Члан 54.

(1) Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено и писано пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози заштиту и здравље радника.

(2) Послодавац је дужан да, најкасније у року од три узастопна радна дана од дана сазнања, пријави надлежној инспекцији рада професионално обољење, односно обољење у вези са радом радника.

Члан 55.

(1) Извјештај о повреди на раду, професионалном обољењу и обољењу у вези са радом који се догоде на радном мјесту послодавац доставља раднику који је претрпио повреду, односно обољење и организацијама надлежним за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање.

(2) Садржај и начин издавања обрасца извјештаја из става 1. овог члана прописује министар.

(3) Послодавац је дужан да на захтјев инспектора рада или представника радника достави извјештај о стању заштите и здравља на раду радника, као и о спроведеним мјерама.

Члан 56.

(1) Послодавци, синдикати, осигуравајућа друштва, организације надлежне за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање дужни су да сарађују и учествују у доношењу заједничких ставова према питањима унапређивања заштите и здравља на раду, као и да се старају о развоју и унапређивању опште културе заштите и здравља на раду, у складу са овим законом.

(2) Организације надлежне за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање дужне су да Министарству доставе податке о повредама на раду, професионалним обољењима, обољењима у вези са радом и инвалидима рада најмање једном годишње, и то најкасније до 31. јануара наредне године за претходну годину, а на захтјев Министарства и у краћем року.

Члан 57.

Сви статистички подаци и информације о радницима из члана 53. став 1. т. а), б), в) и г) овог закона, који се прикупљају, евидентирају и обрађују, морају бити приказани по полу, да буду јасни и доступни јавности.

IX - НАДЗОР

Члан 58.

Инспекцијски надзор над примјеном овог закона, прописа донесених на основу овог закона, техничких и других мјера које се односе на заштиту и здравље на раду, као и над примјеном мјера о заштити и здрављу на раду прописаних општим актом послодавца, колективним уговором или уговором о раду врши орган надлежан за инспекцијске послове посредством инспекције рада.

Члан 59.

Инспекција рада дужна је да пружи савјетодавну помоћ и консултације се са послодавцем, радницима, радницама за заштиту и здравље на раду да би се побољшао начин остваривања права и испуњавања дужности у вези са безбједности и здрављем на раду.

Члан 60.

Послове инспекцијског надзора у области заштите и здравља на раду могу да обављају инспектори рада који испуњавају услове утврђене Законом о инспекцијама у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 113/05).

Члан 61.

У поступку инспекцијског надзора, инспектор рада има право и дужност да предузима радње којима се контролишу заштита и здравље на раду, које се односе на хигијену и услове рада, производњу, стављање у промет, коришћење и одржавање средстава за рад, средства и опреме за личну заштиту на раду и опасне материје:

а) прегледа опште и појединачне акте, евиденције и другу документацију,

б) саслуша и узима изјаве од одговорних и заинтересованих лица,

в) прегледа пословне просторије, објекте, постројења, уређаје, средства и опрему за личну заштиту, предмете, робу,

г) узима узорке ради анализе, експертиза,

д) наређује мјерења која обавља друга стручна организација кад послодавац самостално или преко одређене стручне организације врши мјерења у одговарајућим областима, а резултати извршеног мјерења пружају основ за то,

ђ) послодавцима, запосленим, њиховим представницима и синдикату даје обавјештења и савјете у области заштите и здравља на раду, као и о мјерама чијом примјеном се обезбјеђује извршавање овог закона на најефикаснији начин,

е) у складу са поднесеним захтјевом послодавца, радника или представника радника обавјести о извршеном инспекцијском надзору и утврђеном стању,

ж) предузима и друге радње за које је овлашћен другим прописом.

Члан 62.

Послодавац је дужан да ради вршења надзора омогући инспектору рада:

а) улазак у објекте и просторије, у свако доба када има радника на раду,

б) одреди најмање једног радника који ће инспектору пружати потребне информације и обавјештења, давати податке, акте и документацију,

в) увид у примјенене мјере заштите и здравља на раду на средствима за рад и у радној средини,

г) увид у средства и опрему за личну заштиту на раду,

д) увид у податке и евиденције о производњи, коришћењу и складиштењу опасних материја.

Члан 63.

Инспектор рада дужан је да изврши надзор у најкраћем року, након пријаве послодавца о свакој смртној, тешкој или колективној повреди на раду, као и о опасној појави која би могла да угрози заштиту и здравље на раду, односно одмах по пријему захтјева, односно обавјештења из члана 54. ст. 1. и 2. и обавјештења из члана 33. ст. 3. и 4. овог закона.

Члан 64.

(1) Инспектор рада дужан је да послодавцу, односно раднику наложи предузимање мјера и радњи за отклањање узрока који су изазвали повреде, довели до настанка опасности по заштиту и здравље на раду, односно које могу спријечити настанак повреде и умањити или искључити опасности по заштиту или здравље на раду.

(2) Инспектор рада је дужан да за вријеме трајања околности које доводе до угрожавања заштите и здравља радника забрани рад на радном мјесту код послодавца, а нарочито кад утврди:

а) да су непосредно угрожени заштита и здравље радника,

б) да се користи средство за рад на коме нису примјенене мјере за заштиту и здравље на раду,

в) да се не користе прописана средства и опрема за личну заштиту на раду,

г) да радник ради на радном мјесту са повећаним ризиком, а не испуњава прописане услове за рад на том радном мјесту, као и ако се није подвргао љекарском прегледу у прописаном року,

д) да радник није оспособљен за безбједан рад на радном мјесту на ком ради,

ђ) да послодавац није спровео мјере или извршио радње које му је ради отклањања узрока који доводе до угрожавања заштите и здравља радника наложио инспектор рада.

(3) Ако примјена мјера, односно потреба за усаглашавањем са прописаним мјерама заштите и здравља на раду представља недостатак за чије су отклањање потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље радника нису теже угрожени, инспектор рада може наложити послодавцу да сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака са утврђеним роковима за њихово отклањање.

(4) Инспектор рада може да наложи да се спроведе и општепризната мјера којом се може отклонити опасност при раду или смањити ризик по здравље радника, у мјери у којој је то могуће.

Члан 65.

(1) Предузимање мјера и радњи чијом примјеном и извршавањем се у складу са одредбама овог закона обезбјеђује заштита и здравље на раду радника, инспектор рада налаже рјешењем.

(2) Против рјешења инспектора рада може се изјавити жалба министру надлежном за рад, у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

(3) Жалба не одгађа извршење рјешења којим је наређена забрана рада.

(4) Рјешење министра надлежног за рад, донесено поводом жалбе, коначно је у управном поступку и против њега се може покренути управни спор.

Члан 66.

(1) Послодавац је дужан да у року који одреди инспектор рада предузме наложене мјере и отклони утврђене недостатке или неправилности.

(2) Послодавац је дужан да у року од три дана од истека рока за отклањање утврђеног недостатка или неправилности обавијести у писаној форми надлежну инспекцију о извршењу наложене обавезе.

X - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 67.

(1) Новчаном казном од 2.500 до 15.000 КМ казниће се за прекршај послодавац ако:

а) раднику не обезбиједи рад на радном мјесту и у радној средини на / и у којима су спроведене мјере заштите и здравља на раду (члан 10. став 1.),

б) приликом организовања рада и радног процеса не обезбиједи превентивне мјере ради заштите живота и здравља запослених, као и ако за њихову примјену не обезбиједи потребна финансијска средства (члан 11.),

в) не донесе акт о процјени ризика за сва радна мјеста у радној средини и не утврди начин и мјере за отклањање ризика, као и када не измијени акт о процјени ризика у случају појаве нове опасности и промјене нивоа ризика у процесу рада или акт о процјени ризика донесе на супротан начин од прописаног (члан 13. ст. 1, 2. и 4.),

г) општим актом, односно колективним уговором или уговором о раду не утврди права, обавезе и одговорности у области заштите и здравља на раду (члан 14.),

д) актом не одреди лице за заштиту и здравље на раду (члан 15. став 1. тачка а),

ђ) запосленом одреди да обавља послове на којима нису спроведене мјере заштите и здравља на раду (члан 15. став 1. тачка б),

е) запослене и њиховог представника не обавјештава о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно ако у таквим случајевима не донесе одговарајућа упутства за безбједан рад (члан 15. став 1. тачка в),

ж) не изврши оспособљавање радника за безбједан и здрав рад или ако то не учини на начин и у поступку утврђеним актом о процјени ризика (члан 15. став 1. тачка г, чл. 27, 28. и 29.),

з) запосленом не обезбиједи коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду (члан 15. став 1. тачка д),

и) не обезбиједи одржавање у исправном стању средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду (члан 15. став 1. тачка ђ),

ј) не ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и испитивања средстава рада и средстава и опреме за личну заштиту, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине (члан 15. став 1. тачка е),

к) на основу акта о процјени ризика и оцјене службе медицине рада не обезбиједи у складу са овим законом прописане љекарске прегледе радника (члан 15. став 1. тачка ж),

л) не обезбиједи пружање прве помоћи, као и ако не оспособи одговарајући број радника за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности (члан 15. став 1. тачка з),

љ) не заустави сваку врсту рада која представља непосредну опасност за живот или здравље радника (члан 15. став 1. тачка и),

м) на основу оцјене службе медицине рада актом о процјени ризика не одреди посебне здравствене услове које морају да испуњавају радници за обављање

одређених послова на радном мјесту у радној средини или за употребу поједине опреме за рад (члан 16. став 1.),

н) служби медицине рада коју ангажује не обезбиједи услове за самостално обављање послова заштите здравља радника (члан 16. став 2.),

њ) раднику не изда на употребу средство и / или опрему за личну заштиту на раду у складу са актом о процјени ризика (члан 17.),

о) не обезбиједи прописане мјере за заштиту и здравље на раду, у складу са овим законом, за запослене које ангажује код другог послодавца (члан 21.),

п) при промјени технолошког процеса рада, прије почетка рада не прилагоди средства за рад новом технолошком процесу (члан 22.),

р) раднику да на употребу средство за рад, односно средство и опрему за личну заштиту на раду на којима нису примјењене прописане мјере за заштиту и здравље на раду или ако не обезбиједи контролу њихове намјенске употребе (члан 23.),

с) не организује послове заштите и здравља на раду, односно ако за обављање тих послова одреди лице које нема у складу са овим законом положен стручни испит (члан 37. ст. 1, 2. и 3.),

т) за обављање послова заштите и здравља на раду ангажује овлашћену организацију која нема одговарајућу лиценцу (члан 37. став 4.),

ћ) раднику на радном мјесту са повећаним ризиком не обезбиједи претходни, односно периодични љекарски преглед или га обезбиједи супротно од прописаног начина и поступка (члан 43. ст. 1. и 2.),

у) радника који обавља послове на радном мјесту са повећаним ризиком, за кога се у поступку периодичног љекарског прегледа утврди да не испуњава прописане здравствене услове за обављање послова на радном мјесту са повећаним ризиком, не премјести на друго радно мјесто које одговара његовим здравственим способностима (члан 43. став 3.),

ф) одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено и у писаној форми не пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну, тешку повреду на раду или опасну појаву која би могла да угрози заштиту и здравље радника (члан 54. став 1.),

х) инспектору рада не омогући вршење надзора, односно улазак у објекте и просторије у свако доба када има радника на раду, или ако не одреди најмање једног радника који ће инспектору рада пружати потребне информације и обавјештавања или ако инспектору рада не омогући увид у доказе о стабилности објекта, акте и документацију, примјењене мјере заштите и здравља на раду на средствима за рад, опрему за личну заштиту на раду или у податке и евиденције о коришћењу и складиштењу опасних материја (члан 62.),

ц) у одређеном року не отклони утврђене недостатке и неправилности чије је отклањање рјешањем наредно инспектор рада (члан 66. став 1.).

(2) За прекршај из претходног става казниће се одговорно лице новчаном казном од 250 до 1.500 КМ.

Члан 68.

(1) Новчаном казном од 1.500 до 9.000 КМ казниће се за прекршај послодавац ако:

а) најмање осам дана прије почетка рада не обавијести надлежну инспекцију рада о почетку свог рада, раду одвојене јединице или свакој промјени технолошког поступка, уколико се тим промјенама мијењају услови рада (члан 18. став 1.),

б) за радове на изградњи или реконструкцији грађевинског објекта, односно промјени технолошког процеса које изводи дуже од седам дана не изради

прописан елаборат о уређењу градилишта и ако га не достави надлежној инспекцији рада уз извјештај о почетку рада (члан 18. став 2.),

в) са другим послодавцем, са којим дијели радни простор у обављању послова, не закључи споразум о примјени прописаних мјера за заштиту и здравље на раду радника и не одреди лице за координацију спровођења заједничких мјера којим се обезбјеђује заштита и здравље свих запослених (члан 19.),

г) раднику да на употребу опрему за рад, средстава и опрему за личну заштиту на раду или опасне материје за које не располаже са прописаном документацијом на језику који радник разумије за њихову употребу или ако није обезбиједио све мјере за заштиту и здравље које су одређене том документацијом (члан 24. ст. 1. и 2.),

д) не сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака који су утврђени актом о процјени ризика, односно ако не утврди рокове за реализацију програма (члан 26.),

ђ) најкасније у року од три узастопна радна дана од дана сазнања надлежној инспекцији рада не пријави професионално обољење, односно обољење радника у вези са радом (члан 54. став 2.),

е) лицу које обавља послове заштите и здравља на раду не омогући независно и самостално обављање послова у складу са овим законом и приступ свим потребним подацима из области заштите и здравља на раду (члан 38. став 1.),

ж) претходно не упозна овлашћену организацију коју ангажује за обављање послова заштите и здравља на раду са технолошким процесом, ризицима у процесу рада и мјерама за отклањање ризика (члан 39.).

(2) За прекршај из претходног става казниће се одговорно лице новчаном казном од 150 до 900 КМ.

Члан 69.

(1) Новчаном казном од 1.000 до 6.000 КМ казниће се за прекршај послодавац ако:

а) не предузме мјере да спречи приступ у круг објекта или у подручје градилишта неовлашћеним лицима и средствима саобраћаја (члан 20.),

б) радника на начин утврђен овим законом не упозна са обављањем процеса рада на безбједан начин, када технолошки процес рада захтијева додатно оспособљавање за безбједан и здрав рад (члан 30. ст. 1. и 2.),

в) запосленој жени за вријеме трудноће, раднику који има мање од 18 година и раднику са смањеном радном способношћу не обезбиједи писано обавјештење о резултатима процјене ризика на радном мјесту на које су одређени, као и о мјерама којима се ризици отклањају (члан 30. став 3.),

г) свако лице које се по било ком основу налази у радној средини не упозори на опасна мјеста и штетности по здравље које се јављају у технолошком процесу, односно на мјере заштите које мора да примијени, као и ако га не усмјери на безбједне зоне кретања (члан 31. став 1.),

д) видно не обилежи и истакне ознаке за заштиту и / или здравље радника (члан 31. став 2.),

ђ) дозволи приступ радном мјесту у радној средини на коме пријети непосредна опасност од повређивања или здравствених оштећења лицима која нису оспособљена за безбједан и здрав рад, која нису добила посебна упутства за рад на таквим мјестима или која нису снабђевена одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту на раду (члан 31. став 3.),

е) не обавијести надлежану инспекцију рада када радник одбије да ради у случајевима утврђеним чланом 33. став 1. овог закона (члан 33. став 4.),

ж) поступи супротно одредби члана 44.,

з) не омогући радницима да изаберу свог повјереника за заштиту и здравље на раду и синдикату да обавља послове повјереника (члан 45.),

и) представнику радника не омогући увид у сва акта у вези са заштитом и здрављем запослених и да учествују у разматрању свих питања која се односе на спровођење безбједности и здравља (члан 46.),

ј) не упозна представника радника, односно Одбор са налазима и приједлозима или предузетим мјерама инспекције рада или са извјештајима о повредама на раду, професионалним обољењима и обољењима у вези са радом и о предузетим мјерама за заштиту и здравље на раду или са мјерама предузетим за спречавање непосредне опасности по живот и здравље (члан 47. ст. 1. и 2.),

к) не води и не чува прописане евиденције (члан 53.),

л) на захтјев инспектора рада или представника радника не достави извјештај о стању заштите и здравља на раду запослених, као и о спроведеним мјерама у овој области (члан 55. став 3.).

(2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице новчаном казном од 100 до 600 КМ.

Члан 70.

(1) Новчаном казном од 1.500 до 9.000 КМ казниће се за прекршај послодавац ако у року од три дана по истеку утврђеног рока за отклањање недостатака или неправилности у писаној форми не обавијести надлежну инспекцију рада о извршењу наложене обавезе (члан 66. став 2.).

(2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице новчаном казном од 150 до 900 КМ.

Члан 71.

(1) Новчаном казном од 2.500 до 15.000 КМ казниће се за прекршај здравствена установа или друга организација која има организовану службу медицине рада ако послове обавља супротно овом закону (члан 41. став 2.).

(2) Новчаном казном од 250 до 1.500 КМ казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у здравственој установи и организацији.

Члан 72.

(1) Новчаном казном од 2.500 до 15.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

а) не изда стручни налаз о извршеном прегледу и испитивању средстава за рад, средстава и опреме за личну заштиту и испитивању услова радне средине (члан 15. став 3.),

б) обавља послове заштите и здравља на раду из члана 40. овог закона, а нема одговарајућу лиценцу (члан 49. тачка б),

в) обавља послове прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне средине, а нема одговарајућу лиценцу (члан 49. тачка в).

(2) Новчаном казном од 250 до 1.500 КМ казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, као и лице у правном лицу које без одговарајуће лиценце (члан 49. тачка б) обавља послове одговорног лица за које је прописано посједовање лиценце.

Члан 73.

Новчаном казном од 1.000 до 6.000 КМ казниће се за прекршај радник за заштиту и здравље на раду ако не обавља послове у складу са овим законом (члан 40.).

XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 74.

(1) Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети прописе из члана 8. став 2, члана 13. став 4, члана 15. став 2, члана 18. став 6,

члана 48. став 3, члана 50. став 4, члана 53. став 2. и члана 55. став 2. овог закона.

(2) Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију ће донијети у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона пропис из члана 18. став 4. овог закона.

(3) Министар и министар финансија ће споразумно донијети у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона пропис из члана 18. став 7. овог закона.

(4) Министар и министар здравља и социјалне заштите ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона споразумно донијети пропис из члана 43. став 2. овог закона.

Члан 75.

Постојеће овлашћене организације које сада врше периодичне прегледе и испитивања из области заштите на раду ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 76.

(1) Послодавци су дужни да своје опште акте ускладе с одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу прописа из члана 74. овог закона.

(2) Акт о процјени ризика из члана 13. ст. 1. и 2. овог закона послодавци су дужни да донесу у року од годину од дана ступања на снагу акта из члана 13. став 4. овог закона.

Члан 77.

Поступци почети прије ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима који су важиви до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 78.

Прописи из области заштите на раду који су преузети и који се примјењују у Републици Српској примјењиваће се уколико нису у супротности са овим законом.

Члан 79.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити на раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 26/93, 14/94, 21/96 и 10/98).

Члан 80.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-1611/07
9. октобра 2007. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

4

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ТРАНСФУЗИЈСКОЈ МЕДИЦИНИ

Проглашавам Закон о трансфузијској медицини, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Петнаестој сједници, одржаној 9. октобра 2007. године - а Вијеће народа 22. октобра 2007. године потврдило да усвојеним Законом о трансфузијској медицини није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-1281/07
28. децембра 2007. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др Рајко Кузмановић, с.р.

ЗАКОН

О ТРАНСФУЗИЈСКОЈ МЕДИЦИНИ

1 - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим законом уређују се организација трансфузијске медицине, прикупљање људске крви и крвних компоненти, снабдијевање становништва крвљу и крвним компонентама, дистрибуција и издавање крви, стратегија и политика снабдијевања крви, финансирање трансфузијске медицине, као и друга питања која се односе на трансфузијску медицину.

(2) Активности наведене у претходном ставу овог члана обављаће се у складу са принципом општег концепта самодовољности и безбједне трансфузије крви.

(3) Питања у вези са дериватима плазме регулишу се Законом о лијековима ("Службени гласник Републике Српске", број 19/01).

(4) Граматичка терминологија коришћена мушког или женског рода подразумијева укључивање оба рода.

Члан 2.

Изрази који се користе у овом закону имају сљедеће значење:

1. **Крв** је цијела крв прикупљена / узета од једног даваоца и припремљена за трансфузију или за даљу производњу.

2. **Крвна компонента** је дио крви који је из ње издвојен неким од једноставних физичких поступака (еритроцити, леукоцити, тромбоцити, плазма) који се могу припремити центрифугирањем, филтрирањем и замрзавањем.

3. **Дериват плазме** је сваки терапијски производ добијен из људске плазме коришћењем високо специјализованих технолошких поступака.

4. **Давалац крви** је лице доброг здравственог стања са добром медицинском историјом, које добровољно даје крв или крвну компоненту за терапијску примјену.

5. **Дистрибуција крви** је испорука крви и крвних компоненти другим трансфузиолошким установама, болничким службама за трансфузијску медицину и произвођачима производа од крви, а која се не односи на издавање крви и крвних компоненти за трансфузију.

6. **Издавање крви** је излазак крви и крвних компоненти из карантинског статуса примјеном система и поступака којима се осигурава да коначни производ испуњава спецификацију за издавање.

7. **Алогена трансфузија** је трансфузија у којој су давалац и прималац крви и крвних компоненти различита лица.

8. **Аутологна трансфузија** је трансфузија у којој су давалац и прималац иста лица и у којој се трансфудује крв / компонента крви претходно намјенски прикупљена.

9. **Афереза** је метод добијања једне или више компоненти крви аутоматским процесирањем крви помоћу апарата којим се неискоришћене компоненте крви враћају у крвоток даваоца током или на крају процедуре.

10. **Болничка служба за трансфузијску медицину** је одјељење болнице које складишти и издаје крв и крвне компоненте за потребе болнице и може изводити тестове компатибилности и друге трансфузиолошке активности за потребе болнице.

11. **Завод за трансфузијску медицину** је здравствена установа која је одговорна за сваки аспект прикупљања и тестирања људске крви или крвних компоненти, складиштење и дистрибуцију.

Члан 3.

Трансфузијска медицина у смислу овог закона је дјелатност од општег интереса којом се обезбјеђују довољне количине крви и крвних компоненти потребне за